ROLE OF HUNTER TOURISM IN LAND DEVELOPMENT

By:
FÁBIÁN, GYULA

Keywords: land development, hunter economy, hunter tourism, employment, efficiency.

This study is intended to show that in preparing land improvement projects, in realising land development plans for attaining sustainable countryside long term objectives must include the development of hunter economy and hunter tourism. The aim must be reduction of migration away from the countryside, generation of new employment opportunities and attainment of the objectives of sustainable development, environmental and nature protection. Hunter tourism and hunter economy can be relevant to many objectives of land development and should be regarded as an area to be supported. The income from hunter economy derives fundamentally from the hunting licences sold to domestic and foreign hunters. Hunter tourism in Hungary has been playing a leading role in Europe for many decades. This was supplemented by the infrastructure and services connected to hunting. The professional and organisational framework for this activity is already given, but marketing and the level of services could be further improved. Services connecting to hunting may complement the increasingly important countryside development and rural and eco-tourism well.

VADÁSZTURIZMUS VIDÉKFEJLESZTÉSI SZEREPE

FÁBIÁN GYULA dr.

Kulcsszavak: vidékfejlesztés, vadgazdálkodás, vadászturizmus, foglalkoztatás, hatékonyság.

ÖSSZEFOGLALÓ MEGÁLLAPÍTÁSOK, KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

A tanulmány arra kíván rámutatni, hogy a vidékfejlesztési elképzelésekben, az „élhető vidék” eléréséhez, a vidékfejlesztési projektek tervezésénél a távlati célokban szerepet játszhat a vadgazdálkodás és vadászturizmus, ami a vidékfejlesztés több céljához is kapcsolódhat, és így támogatandó területnek tekinthető. A vadgazdálkodás bevételeit alapvetően a hazai és külföldi bérvadászok száma határozza meg. A magyarországi vadászati turizmus évtizedek óta vezető helyet foglal el Európában. A vadásztatáshoz kapcsolódó infrastruktúra és szolgáltatások ezt egészítik ki. A tevékenység szakmai és szervezeti keretei adottak, de a marketingmunka és a szolgáltatások színvonala tovább javítható. A vadásztatáshoz kapcsolódó szolgáltatások jól harmonizálhatók az egyre fontosabbá váló vidékfejlesztéssel, illetve a falusi és ökoturizmussal.

BEVEZETÉS

Az EU csatlakozás a vadgazdálkodás szempontjából kedvező lehetőségeket teremthet. A KAP alapvető céljai között a környezeti terhelés csökkentése, a biodiverzitás fenntartása vagy növelése, a külterjes termelési rendszerek támogatása ágazatonként és összességében is kedvező lehet a vadgazdálkodás számára.

A vadgazdálkodásból, turizmusból keletkező többlettermelési, illetve bevételi lehetőségeket az Európai Unió nem korlátozza sem kvótákkal, sem egyéb elvonásokkal. A vadgazdálkodás környezetére legközvetlenebbül és legnagyobb mértékben a különböző ugaroltatásos rendszerek (apróvad), illetve az erdőgazdálkodás támogatása (nagyvad) – mint az erdőterületek növelése, a természetszerű erdőgazdálkodás stb. –, összességében a fenntartható gazdálkodás és az erdőben, illetve a mezőn élő fajok sokféleségének fenntartását szolgáló támogatások hatnak.

VADÁSZTURIZMUS, VADGAZDÁLKODÁS ÉS VIDÉKFEJLESZTÉS KAPCSOLÓDÁSA

A vidékfejlesztés céljait konkrétan megfogalmazva és rendszerezve megtalálhatók azok a területek, amelyekhez a vadászturizmus és a vadgazdálkodás kapcsolódhat. A rendszerezést az 1. táblázat mutatja be.

A vadászturizmus kapcsolódhat a turizmusfejlesztéshez, valamint az alternatív jövedelemforrásokhoz, szolgáltatásokhoz. Szerepelhet a vidéki területek rekreációs szerepének fejlesztésében is. A vadgazdálkodás szintén több területhez kötődik. A vad élőhelye az erdő-, valamint a mezőgazdasági területek, tehát az erdőtelepítés, illetve a természet és táj ápolása és a fenntartható gazdálkodás támogatása célok jöhetnek szóba, hiszen az extenzívebb mezőgazdaság kedvezőbb élőhelyet biztosít a vad számára.

1. táblázat

A vidékfejlesztés céljai

Vidékfejlesztés			
A vidékfejlesztés nem mezőgazdasági céljai		**A vidékfejlesztés mezőgazdasággal összefüggő céljai**	
Falvak fejlesztése és felújítása	Alternatív jövedelemforrások, turizmus, kézművesipar fejlesztése	A gazdálkodás hatékonyságának fejlesztése	Diverzifikáció, alternatív jövedelemforrások, szolgáltatások
A vidéki területek infrastruktúrájának fejlesztése	A vidéki területek rekreációs szerepének fejlesztése	Fenntartható mezőgazdálkodás, ökogazdálkodás támogatása	Erdőtelepítés
Régióra jellemző termékek termelésének támogatása	Környezetvédelem	A természet és a táj ápolása	A mezőgazdaság által okozott környezeti károk csökkentése

Forrás: Maácz M., 2001 alapján Sarudi, 2003 összeállítása

Fábián – Marselek (2005) szerint a vadgazdálkodás bevételeinek alakulását alapvetően a hazai és külföldi bérvadászok felé történő vadászat értékesítés határozza meg. A vendégkör elsősorban az EU tagállamokból érkezik. A vadásztatáshoz kapcsolódó szolgáltatások (szállás, ellátás), a lőtt, illetve élő vadból származó bevételek szintén meghatározóak.

A közelmúltban indított nemzeti agrárfejlesztési operatív programok között, sajnos, kis mértékben vagy egyáltalán nem szerepel a vadászható állatfajok tenyésztésének és más vadgazdálkodási

tevékenységnek, valamint a vadászati turizmusnak a támogatása, mint preferált, más főbb prioritásokhoz kapcsolható tevékenység. Jó lenne, ha a vidékfejlesztéshez kapcsolható lenne a vadgazdálkodás (élőhelyfejlesztés) és vadászturizmus, az ehhez tartozó szolgáltatásokkal együtt (*Fábián, 2004*). A hátrányos helyzetű térségek gazdasági stabilizálásának feladatai között is helyet kapnak a vadgazdálkodás lehetőségei, adottságoktól függően, körzetenként differenciáltan (*Magda et al., 1999*).

Megállapítható, hogy a hazai jogszabályi háttér és támogatási rendszer jelenleg nem ad elég lehetőséget ahhoz, hogy a vadgazdálkodás a vidékfejlesztésben nagyobb szerepet kapjon. A magyar vadászat és vadászturizmus a vidék munkalehetőségeit növelhetné, és gazdasági helyzetét javíthatná. A tendenciák azt mutatják, hogy a gyenge minőségű földek szántóföldi termelésből való kivonása, illetve parlagon tartása vagy ugaroltatása és erdősítése alapja lehetne a vadászturizmust is elősegítő vidékfejlesztési koncepciónak. Még van némi idő az ehhez szükséges lépések megtételéhez.

A vidékfejlesztési elképzelések kidolgozásakor – a vadászati lehetőségek fejlesztése és a földtulajdonosok bevonása mellett – meg kell találni azokat a mechanizmusokat, amelyekkel az egyes célcsoportokat megközelítik. A vadászati lehetőségek fejlesztése, illetve annak végrehajtása azonban csak komplexen, rendszerben gondolkozva és minden érintett partner bevonásával valósítható meg.

Természetesen az új szemléletű térségfejlesztés és a mezőgazdasági területek új típusú hasznosítása még hosszabb időt vesz igénybe. Ebben az átmeneti időszakban kiemelt szerep jut a képzésnek, az ismeretterjesztésnek és a jogszabályalkotásnak is.

A VADÁSZTURIZMUS LEHETŐSÉGEI

Magyarországon a külföldi vadászvendégek száma az utóbbi években mintegy 22-24 ezerre nőtt. A külföldi vadászvendégek a vadászat jellegétől függően 3-5 napot töltenek el hazánkban, amely éves szinten megközelíti a 90 ezer vendégéjszakát. Nem elhanyagolható tény, hogy a vadászvendégek érkezése az egyébként turisztikai holtszezonnak számító őszi-téli hónapokban kulminál.

A külföldről érkező vadászok jól fizető és költekező turisták is egyben, ezért a vidék és a vadásztatási lehetőségek fejlesztése során megvalósítandó célok a következők:

- A színvonalas szolgáltatások révén a fajlagos vadászati bevételek növelése.
- Turisztikai termékcsomagok kínálatával a bérvadászok turista mivoltának erősítése (hozamfokozás).
- A bérvadászok egy részének más idegenforgalmi ágak (pl. gyógyfürdők, körutazások, ökoturizmus stb.) fogyasztóivá válásának elősegítése.
- Mások számára is lehetőséget kell teremteni a vadászat és ennek révén Magyarország megismerésére.
- Vadászati hagyományaink megőrzése mellett, javítani kell a vendégfogadással kapcsolatos és infrastrukturális feltételeket.
- Szükséges annak megértetése, hogy a külföldi bérvadászok fogadása és a velük való foglalkozás sok ember számára nyújt megélhetést.

A külföldi vadászok tehát az ún. „minőségi turizmust” gazdagítják, hiszen a vendégek rendszerint több napra érkeznek, és a nagy értékű „trófeás vad” elejtése mellett a szállás, valamint az étkezési kiadásaikon kívül, más típusú „fogyasztásra” is jelentős összegeket költenek.

A STRATÉGIAI FELADATOK

A vadászati bevételek legjelentősebb hányadát a külföldi bérvadászok adják, így ezt a tevékenységet célszerű fejleszteni. A lehetséges marketingmunka rendkívül összetett, főbb elemei a teljesség igénye nélkül a következők:

- Szórólapok, prospektusok, videofilmek eljuttatása a külföldi utazási irodákhoz.
- Vadászati kiállítások, konferenciák és bemutatók szervezése a potenciális vendégkör részére.
- Vidékfejlesztési tanácskozások, konferenciák keretében a vadgazdálkodás és vadászturizmus vidékfejlesztéshez kötődő lehetőségeinek bemutatása.
- Adott tájkörzetek vadászati lehetőségeinek ismertetése az idegenforgalmi centrumokban.

A jövőt illetően alapvető feladat, hogy a vadgazdálkodás és vadászturizmus a vidékfejlesztés támogatható céljai között szerepeljen. Az Európai Unió Tanácsa 2005 májusában hozott rendeletet az Európai Vidékfejlesztési Mezőgazdasági Alapból nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról. A vadászturizmus ebben a rendeletben is csak közvetetten szerepel, pl. az 52. cikk a turisztikai tevékenységek ösztönzésére vonatkozik. A rendelet 18. cikke felülvizsgálati lehetőséget tartalmaz. Magyarország kezdeményezhetné, hogy a vadgazdálkodás és vadászturizmus közvetlenül megjelenjen a támogatható célok között.

Bármely tevékenység csak megfelelő érdekeltségi viszonyok mellett működhet jól. A vadászturizmus és vadgazdálkodás – a Nemzeti Vidékfejlesztési Tervben foglaltaknak megfelelően – az agrár-környezetgazdálkodási támogatási célprogramokhoz kapcsolódhat és kaphat támogatást. Ilyen programok például

- szántóföldi növénytermelés élőhely-fejlesztési előírásokkal;
- gyepgazdálkodás élőhely-fejlesztési előírásokkal, célprogrammal.

A vadászturizmus és vadgazdálkodás szervezeti keretei adottak, de stratégiai célként megfogalmazható a szervezeti keretek átgondolása és jobbítása.

Az Országos Területfejlesztési Koncepció csak röviden utal a vadgazdálkodás szerepére. Komplex fejlesztést szorgalmaz, amely szerint „Integrált, a mező- és erdőgazdálkodási, rekreációs, védelmi igényeket érvényesítő vadgazdálkodást kell kialakítani, ösztönözve a helyi érdekeltek, a helyi közösség partneri együttműködését, részvételét". Fontos a vadászturizmus és a természetvédelem kapcsolatának javítása.

A vadászturizmus ugyan kapcsolódik az idegenforgalmi infrastruktúrához, de a szervezést vadászatszervező irodák végzik. Ezek komplett vadászatszervezésre vállalkoznak az érkezéstől az elutazásig. Részletes adatbázis alapján informálják a vendégeket, segítik a vendég számára a legkedvezőbb döntés meghozatalát. A vadásztársaságok jutalékot adnak a vadászatszervező irodáknak, így a rendszer kölcsönösen előnyös érdekeltség alapján működik. A további fejlődés alapja, hogy az árak és a szolgáltatás színvonala harmonizáljon. *Fehér (2003)* szorgalmazza egy marketingalap létrehozását a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumhoz a vadászjegyekből befolyó 150 millió Ft-ból, amely a vadászturizmus fejlesztését szolgálná.

FORRÁSMUNKÁK JEGYZÉKE

(1) Fábián Gy. (2004): Lehet-e a vidékfejlesztés egyik új ága a vadgazdálkodás és a vadászati turizmus? In: IV. Alföldi Tudományos Tájgazdálkodási Napok, Mezőtúr, 2004. okt. 21-22. 43. p. – (2) Fábián Gy. – Marselek S. (2005): A vadászat és vadgazdálkodás ökonómiai vizsgálatának főbb szempontjai. XLVII. Georgikon Napok és 15. ÖGA találkozó, Nemzetközi Konferencia, Keszthely, 2005. szept. 29-30., 249 p. – (3) Fehér J. (2003): Az őz vadkereskedelmi helyzete. In: Nagy E. (szerk.): A vadgazdálkodás időszerű kérdései. 2. Országos Magyar Vadászkamara, 66-77. pp. (4) Magda S. – Helgertné Szabó I. – Marselek S. (1999): A hátrányos helyzetű térségek gazdasági stabilizálásának feladatai. Agrárfőiskolák Szövetségének Tudományos Közleményei, 20/3. 1-12. pp. – (5) Sarudi Cs. (2003): Térség- és vidékfejlesztés. AGROINFORM Kiadó, 308. p.